

PAPER DETAILS

TITLE: Obsesif Kompulsif Kisilik Bozuklugunun Karar Süreçlerine Etkisi

AUTHORS: Özge KOCAKULA, Ali Ender ALTUNOGLU

PAGES: 114-131

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/528528>

Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğunun Karar Süreçlerine Etkisi¹

The Effect Of Obsessive Compulsive Personality Disorder On Decision Making Processes

Özge KOCAKULA

Dr. Öğr. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Sultanhisar MYO
ozgekocakula@adu.edu.tr

Makale Başvuru Tarihi: 27.06.2018

Makale Kabul Tarihi: 26.07.2018

Ali Ender ALTUNOĞLU

Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye İşletme Fakültesi,
aealtunoglu@mu.edu.tr

ÖZET

**Anahtar
Kelimeler:**

Karar Verme,

*Obsesif Kompulsif
Kişilik,*

Yönetim,

Bu çalışma ile birlikte, örgüt içinde önemi giderek artan insan ögesinin obsesif kompulsif kişilik özellikleri çerçevesinde değerlendirmesi yapılarak, bu kişilik örgütlenmesinin karar verme yetki ve sorumluluğunda olan yöneticiler açısından karar süreçlerini ne şekilde etkilediği anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma metodu olarak birincil veri toplama tekniklerinden anket kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında Karar Süreçleri Ölçeği ve Obsesif-Kompulsif Belirtilerin Değerlendirilmesi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye’de öğrenimine devam etmekte olan işletme öğrencileridir. Örneklem grubu, uygulama kolaylığı bakımından Aydın ilinde öğrenimine devam etmekte olan işletme öğrencileri olarak belirlenmiş, toplamda 317 kişiye uygulanmıştır. Analiz sonuçları, karar verme süreçleri ile obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

ABSTRACT

Keywords:

Decision Making,

*Obsessive
Compulsive
Personality,*

Management,

With this study, it has been tried to understand how the obsessive compulsive personality traits affect the decision processes in terms of the managers who are in charge of decision making authority and responsibility, by evaluating the increasing human personality within the scope of the organization. As a research method, questionnaire was used from primary data collection techniques. Decision Processes Scale and Obsessive Compulsive Disorder (OCD) Assessment Scale were used to collect data in the study. The universe of the research is business students who are continuing their education in Turkey. The sample group was determined as business students who are continuing their education in Aydın province for ease of implementation and applied to a total of 317 persons. The results of the analysis revealed that there is a significant relationship between decision making processes and subscales of obsessive compulsive personality traits.

¹ Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde 2012 yılında kabul edilmiş olan Narsistik ve Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluklarının Karar Süreçlerine Etkisi başlıklı Yüksek Lisans tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

1. GİRİŞ

Karar verme ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki, yönetim ve örgütler yazınında özellikle 1960'lı yılların ikinci yarısından itibaren yoğunlaşarak günümüze değin uzanan bir araştırma sahasını oluşturmaktadır. Bu araştırma hattının yalnızca tarihsel uzam itibariyle boylamsal değil aynı zamanda kişilik kavramının içinde barındırdığı derinlik bakımından da önem arz ediyor olması, bu alanda verilen çalışmaların nitelik ve niceliksel yönünü kuvvetlendirmektedir. Arz ve talep denkleminin tam ortasında duran insan faktörü, hem üretici hem tüketici güçlerini aynı anda seferber edebilmesiyle bu araştırma evreninin temel öznesi olma rolünü sürdürmektedir. Tarihsel akışta arz ve talep denkleminde çıkıntılar oluşturarak sanayileşme sürecinin sekteye uğradığı 'Büyük Buhran' diye adlandırılan dönemler itibariyle üretim faktörlerinin temel dinamosunun insan olduğu anlaşılarak, 'insan doğası' bir otopsiye tabi tutulmuş ve bilim ile sanayi arasındaki temel köprüyü oluşturmuştur. Bugün bu alanda verilen çalışmalar hala bu temel köprünün üzerinde şekillenmektedir.

Karar verme, insanın bir tür olarak ortaya çıkmasını hazırlayan koşulların tamamında kritik öneme sahip olan, canlı organizmanın en temel mekanizmalarından biridir. Karmaşıklık bakımından basit olan türlerden yukarılara doğru çıkıldıkça, karar verme mekanizmasının da benzer biçimde karmaşıklaştığı bilinmektedir. Bu karmaşıklık düzeyinin artmasında, insanın zihinsel süreçlerinin oldukça karmaşık haritalara sahip olmasının rol oynadığı söylenebilir. Zihin haritalarının her insanda farklı bir yapıda karşımıza çıkması; karar verme sürecinin standart bir yol izlemediğini ve her insanda aynı problem karşısında bu süreçlerin farklı karmaşıklık düzeylerinde karşımıza çıkacağını göstermektedir. Bunun en temel sebebi, her bireyin kişilik oluşum sürecinin kendine has dinamikler barındırıyor olmasıdır.

Karar verme süreci üzerindeki en önemli etkinin bireysel faktörler olduğu belirtilmektedir. Bu konuda çalışma yapan araştırmacılardan Rollinson (2002), bireysel faktörlerden; kişilik, algılar, etik ve değerler ve risk davranışına işaret etmiştir. Noone (2002) zihinsel kestirmelerin kullanılması eğilimi, kişisel tercihler, mevki kontrolü, kendine güven, rol tercihleri, tecrübe, yaş, karar verme stili, değerler, kişisel özelliklere işaret etmiştir. Gibson vd. (2012) ise , değerler, kişilik, risk alma eğilimi, potansiyel pişmanlığa dikkat çekmiştir. Yapılan çok sayıdaki araştırma kişilik ile yönetsel karar verme arasındaki ilişkiyi doğrulamıştır. 1962 yılında Orville C. Brim tarafından yapılan kapsamlı bir araştırmada beceri, zeka, yetiştirme gibi farklı kişisel özelliklerin karar vermede farklılıklara neden olduğu ortaya konulmuştur (Halis, 2002:52). Buna göre kişilik özellikleri bireyin karar sürecinde rasyonel davranma derecesini belirlemede önemli bir etken olarak görülmektedir. Buna ek olarak karar verirken risk alma, problemin ele alınış şekli gibi bazı kavramlar da kişilik özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Kişilik değişkenlerinin karar verme davranışına doğrudan etki ettiği belirtilmektedir (Rowe ve Boulgarides, 1994:63; Lee vd., 1999:62; Rollinson, 2002:269).

Karar verme teorilerinden Rasyonel Karar Kuramı (Simon, 1971) etrafında toplanan görüşler karar verme sürecinin yalnızca rasyonel seçimlerden oluştuğunu ve bireyin yaptığı seçimlerin sonucunu hesaplayabilecek yeterlilikte bilinç kapasitesine sahip olduğunu savunmuş olsa da, kişilik ile ilgili nöroloji, psikiyatri ve sosyal psikoloji alanında yapılmış olan sayısız çalışma kişiliğin bilinçli yönü ile açıklanamayacak çok sayıda irrasyonel seçim yapabildiğini ortaya koymuştur. Özellikle karar verme sürecinde etkin olan çift zamanlı yapı; bir taraftan karar sürecine bireyin geçmiş yaşantılarından edinmiş olduğu hafıza izlerini diğer taraftan geleceğe yönelik beklenti ve inanç kalıplarını dahil etmektedir. Bireyin geçmiş yaşantısından karar sürecinin içine taşıdığı her hafıza izi, belirli bir problem karşısında bireyin vereceği tepki ve izleyeceği yolların ötekenden en az bir özellik ile ayırtması yönünde etkide bulunmaktadır. Bundan dolayı, kişiliğin oluşmasında temel yapı taşı sayılabilecek bireyin geçmiş yaşantıları ve özellikle erken dönemdeki kişisel tarihinde bulunan bilinçdışı örüntülerin, karar sürecinde bilfiil etkide bulunma gücüne sahip olacağını savunan görüşler de çoğalmıştır.

Dijksterhuis (2004)'ün beş farklı deney etrafında yapılandırmış olduğu araştırmada, özellikle karmaşık karar problemleri karşısında hesaplama kapasitesi yetersiz kalan bilinç durumunun yerine bilinçdışının devreye girerek bu problemlerin çözümünde etkin rol oynadığını ortaya koymuştur. Bilinçdışı karar verme ile ilgili Gao vd. (2012)'nin yapmış olduğu araştırmada, çevrimiçi satın alma kararlarında bilinçdışı düşüncelerin bilginin kalitesi ve tüketici tatmini arasındaki ilişkide moderatör rolünü üstlendiğini göstermiştir. Bu araştırmalara karşıt olarak Acker (2008), Dijksterhuis'ın 2006 yılında yaptığı deney tasarımı kullanarak 98 Avustralyalı öğrenci ile deneyi tekrar gerçekleştirmiş ve bilinçdışının karar verme sürecinde etkin bir rol oynuyorsa da normatif kararlarda verilen kararın kalitesini yükseltmediğini ortaya koymuştur. Yürüttüğü 17 farklı deney üzerinde yaptığı meta-analizde bilinçdışı düşünceler ile karar verme performansı arasında pozitif yönlü fakat istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki olduğunu vurgulamıştır. Rey vd. (2009) yine Dijksterhuis'ın 2006 yılında yaptığı deney tasarımı 'acil durum' kontrol değişkenini ekleyerek yaptıkları deneyde, kontrol değişkeninin

bilinçdışından çok daha etkin bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Buna rağmen yaptıkları deneyde ‘bilinç’ durumunun ‘acil’ durumda düşük karar performansı gösterdiğini ekleyerek bunu güçlü bilinçdışı düşünme sürecinin eylemde olmasına değil daha ileri bilinç işleminin dezavantajı olmasına bağlamışlardır. Araştırmacıların aynı deney tasarımı kullanmış olmalarına karşın araştırmayı aynı katılımcılar ile yürütmemiş olmaları, bilinçdışı ve karar verme performansı bakımından farklı sonuçları elde etmiş olmalarının temel sebebi olarak düşünülebilir. Bilinçdışının ontolojik olarak evrensel olma özelliğine karşılık etik olarak özneye ilişik ve tikel olması, bu tarz deney tasarımlarını birbirleri ile karşılaştırmaya olanak vermemektedir. Bundan dolayı bilinçdışı alanında yapılan her bir araştırmanın geçerliliğinin kendi içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilinçdışının bilimsel sahası olan psikanaliz literatüründe kişilik bozukluklarının bilinçdışının bir semptomu ve öznenin kendini dış dünyaya karşı bilinçsizce yaptığı bir savunma biçimi olduğu yaygın kabul gören bir görüştür. Toplumu oluşturan bireylerdeki kümülatif davranış kalıplarının ‘normal’ davranış kalıpları olduğu ve bu kalıbın dışarısında kalan davranışların ‘bozukluk’ olarak addedildiği varsayımından hareketle, her bir kişilik bozukluğunda özneye has bilinçdışı bir semptomun bulunduğunu var saymak yanlış olmayacaktır. Esasında belirli bir dereceye kadar bir kişilik özelliği sayılan ve toplumun genelinde yaygın olarak görülmesi muhtemel olan bu davranışsal özellikler, sistemli ve tutarlı bir sıklığa ulaştığında bozukluk olarak değerlendirilmektedir. Bunlardan bir tanesi olan obsesif kompulsif kişilik bozukluğu (OKB), istemsizce ve zorlantılı bir biçimde tekrar eden düşünce ve/veya davranış kalıplarına saplanma olarak ifade edilebilir. Bu kişilik bozukluğunun ortaya çıkmasına sebep olan faktörler öznenin kişisel tarihine mahsus ve son derece heterojen olsa da OKB’nin yol açtığı etmenler karşılaştırılabilir benzer özellikler göstermektedir (bkz. Cavedini vd., 2002; Lawrence vd., 2006). Bu özellikler arasından en çok öne çıkanlarının belirsizliğe karşı intolerans ve kontrol eğilimi (bkz. Tolin vd., 2003) olması, gelecekle ilgili kararların ciddi bir kaygı uyandırıyor olmasıyla ilişkili olduğu düşünülebilir. Newell ve Shanks (2014) karar verme sürecinde bilinçdışının etkileri üzerine yaptıkları alan taramasında, bu alanda verilen çalışmaları çoklu ipucu muhakemesi (*multiple-cue judgement*), dikkatsizce ihtiyat (*deliberation without attention*) ve belirsizlik altında kararlar olmak üzere üç ana başlıkta toplamışlardır. Newell ve Shanks’ın yaptıkları ayırmadan hareketle, bu çalışmanın OKB’nin yukarıda saydığımız özellikleri de dikkate alındığında, dikkatsizce ihtiyat ve belirsizlik altında karar verme performansı ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, Obsesif Kompulsif kişilik özellikleri ile karar verme süreci arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada katılımcıların karar verme stillerini ölçmek için French vd. (1993) tarafından geliştirilen Karar Stilleri Ölçeği; Obsesif-Kompulsif kişilik özelliklerini belirlemek için ise Van Open (1992) tarafından geliştirilmiş olan Padua Envanterinin uyarlanmış (PI - R) kısa formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmış olan Türkçe uyarlaması (Beşiroğlu vd., 2005) kullanılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde, yönetim alanyazınında sıklıkla çalışılmakta olan Karar Verme sürecinde, karar vericinin obsesif kompulsif kişilik özelliklerini taşıdığı durumlarda karar performansının nasıl etkileneceği konusu ilk defa açıklığa kavuşturularak yöneticiler ve araştırmacılar açısından alana katkı sunması beklenmektedir. Karar Verme ve Obsesif Kompulsif Bozukluk, özellikle psikiyatri, psikoloji ve nöropsikiyatri alanları altında bugüne dek sayısız incelemeye konu edilmişse de, bu çalışma ile birlikte yönetim alanyazını açısından yeni bir çalışma hattı açması beklenmektedir.

2. YÖNETSEL KARAR VERME SÜRECİ VE OBSESİF KOMPULSİF KİŞİLİK BOZUKLUĞU

2.1. Yönetmel Karar Verme Süreci

Simon, karar verme konusunda ilk akla gelen yazarlardandır. Simon’a yönetim biliminde saygın bir yer kazandıran çalışması *Administrative Behavior* adlı kitabıdır. Yazar bu kitabında örgütteki insan davranışını çözümlemiş ve karar verme sürecini incelemenin odak noktası yapmıştır. Kitabın birinci baskısında (1945) rasyonel kararlardan söz eden Simon, daha sonra (1947) yönetsel kararların doyurucu kararlar olması gerektiğini savunmuştur (Tural, 1988:498).

İnsanın rasyonel bir varlık olduğu ve bundan dolayı, karar verme sürecinin her aşamasında rasyonel davranacağı varsayımına dayanan Ussal-iktisadi karar modelinin köklendiği ortodoks iktisat kuramları, alanda çalışan araştırmacılarca uzun yıllar önce terk edilmiştir. İnsanların, yaptıkları iktisadi seçimlerde kazançlarını en üst, zararlarını ise an alt düzeye indirmeye çalıştıklarını söyleyen rasyonel seçim kuramının ve genel olarak mikro iktisadın temelini oluşturan karar verme modellerinden en önemlisi beklenen fayda kuramıdır (*Expected Utility Theory*) (Taylor, 1998). Beklenen fayda kuramının temelleri 18. yüzyılın başlarında Nicolas Bernoulli tarafından atılmakla beraber, 1947 yılında von Neumann ve Morgenstern bu kuramı rasyonel karar verme davranışının açıklanmasında kullanmışlardır (von Neumann ve Morgenstern, 1947; Plous, 1993). Beklenen

fayda kuramı, insanların karar verirken hangi özellikleri kullanmaları gerektiğini belirleyen ve bu konuda tahminlerde bulunan rasyonel karar verme modelidir. Karar vericinin zihinsel süreçlerindeki karmaşıklık ve kestiremezlik, karar ortamının içinde bulunduğu bağlamın dinamikleri, kararın içerdiği seçim eyleminin karmaşıklığı, kararın olası sonuçları ve bu sonuçların doğuracağı olası etkilerin tamamı, karar verme sürecindeki önemli belirleyicilerdendir. Bu belirleyicilerin hiçbirini dikkate almayan Ussal İktisadi Karar Modeli, bu anlamda kapalı sistem anlayışı temeline dayanan oldukça deterministik bir modeldir. Simon'un bu deterministik modele bir eleştirisi olarak geliştirdiği Yönetmel Karar Modeli, kararın ortam ve koşullarını dikkate almasıyla açık sistem anlayışı ile hareket etmektedir. Bu ortam ve koşullar bir yandan dış çevrenin değişkenlerinden, diğer yandan da karar verecek bireyin kendisinden kaynaklanan değişkenlerden oluşur: Simon'un ifadesi ile "karar ortamının bir kısmını biyolojik organizmanın derisinin altında olup bitenler belirler" (Yaşlıoğlu, 2007:17).

İnsanın rasyonelliği varsayımı karşısında davranışsal teori bize insanların muhakeme yetilerinin kısıtlı olması nedeniyle her zaman rasyonel davranamayacaklarını göstermiştir. Rasyonellik yaklaşımı, karar sürecinde ideali temsil ederken davranışsal yaklaşım olması gerekeni değil gerçeğe yakın olanı temsil etmektedir. Karar verme olgusu daha çok bilinçli kararlar anlamında kullanılan ve "bireyin belli bir amaca ulaşmak için bilinçli olarak belli bir yolu seçmesi" diye tanımlayan Simon, karar vermeyi örgütlenmenin temel süreci, kararın kendisini de yönetimin amaç ve yönlendiricisi olarak almıştır. Simoncu düşüncenin temel eylemi karar verme, bu eylemin dayanağı da doyumdur. Aynı çerçevede içinde birey duygu ve dürtülerin kölesi değil, karar-verici, doyum-arayıcı, sorun-çözücü niteliği ile ortaya çıkar (Tural, 1988:501)

Davranış boyutlarını da karar verme süreci içerisine katan bu model, Ussal-iktisadi karar verme modelinin aksine "Açık bir model" olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu modelde Ussallık yerine "sınırlı ussallık"; İdeal kararlar yerine "doyurucu kararlar"; Bir sorunun her yönünü göz önüne almak yerine kararı basitleştirici yöntem ve usullere başvurmak (*heuristics*); Her çeşit eylem yoluna başvurmak yerine, eylem yollarının ve beklenen sonuçların ahlâki ve sosyal değerlerle sınırlandırılması (*bounded discretion*); Optimal-ussal kararlar için çaba sarf etmek yerine, soruna ve ortama uygun olan optimal karar süreçlerini ve yöntemlerini, en elverişli işlemleri oluşturmak için çaba sarf etmek. Karar vermekte kullanılan işlemlerin, yöntemlerin ve süreçlerin seçiminde ussallık (*Procedural Rationality*) gibi bazı yeni kavramlar öne sürülmüştür (Ekeman, 1988:25).

Koçel'e (2010:134) göre karar verme konumunda olan birey, kararını bazı kısıtların sınırlayıcılığında şekillendirmek durumundadır. Bu kısıtlayıcılar insan beyninin kısıtlı muhakeme yeteneği, karar ortamının belirsizliği, hakkında karar verilecek problemin karmaşıklığı gibi değişik şekillerde kendini göstermektedir. Bu kısıtların varlığı bireyin rasyonel seçimi yapması yolunda engel teşkil eder. Bu nedenle birey rasyonel seçim yerine bu kısıtlar altında en fazla tatmini sağlayan seçime yönelir.

2.2. Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğu

Türk Psikiyatri Derneği (TPD, 2018) tarafından obsesyon 'kişinin zihnine girmesine engel olamadığı, zihninden uzaklaştıramadığı düşünce, fikir ve dürtüler' olarak tanımlanırken kompulsiyon 'Obsesyonların neden olduğu yoğun sıkıntı ve huzursuzluğu azaltmak ya da ortadan kaldırmak üzere yapılan yineleyici davranış ve zihinsel eylemler' olarak tanımlanmıştır. Obsesyon sözcüğü Latince'de "kuşatmak, çevirmek, etrafını sarmak" anlamlarına gelen *obsidere* sözcüğünden türemiş ve 'zihni işgal eden herhangi bir eylem' olan psikoloji alanındaki anlamını 1901 yıllarında kazanmıştır (Online Etymology Dictionary, 2018). Obsesyon veya saplantı kendiliğinden bilinç alanına giren, yineleyici, sıkıntı yaratan, kişinin saçma ve yanlış olduğunu bildiği düşünce, dürtü yada imajlardır (Bayar ve Yavuz, 2008:185). Bir başka tanıma göre ise, obsesyonlar yineleyici, istem dışı, kişinin kendi zihninin ürünü olan, benliği rahatsız edici nitelikte (ego-distonik) olduğu için kişinin zihninden uzaklaştırmaya çalıştığı fakat aksine zihin alanını işgal eden, ısrarlı ve zorlayıcı her türlü düşünce, dürtü ya da düşlemlerdir (Bayraktar, 1997:25).

Kompulsiyon (zorlantı) ise, genelde bir obsesyona engel olmak için belli kurallarla yapılan motor veya mental eylemlerdir (Bayar ve Yavuz, 2008:185). Görünüşte bir amaca yönelikmiş izlenimi veren her türlü yineleyici davranışlar kompulsif olarak ifade edilmektedir (Bayraktar, 1997:25). "İstenmeden gelen, uygunuz olarak yaşanan ve belirgin sıkıntıya neden olan" (wikipedia, 2012) obsesyonları baskılamak, etkisini azaltmak ve ehem vermemek adına kompulsiyonlar geliştirmektedir. Bayar ve Yavuz'a göre, DSM-III tanı ölçütlerinde kompulsiyonlar yalnızca bir davranış olarak tanımlanırken DSM-IV tanı ölçütlerinde kompulsiyonların obsesyonları nötralize etmek için kullanılan düşünceler de olabileceği belirtilmektedir (Bayar ve Yavuz, 2008:185).

Obsesif kompulsif kişilik bozukluğunda bireyin erken geçmişinde yaşadığı travmatik bir an ve o anda ilişkili bulunan nesneler veya durumlar zorlantı dürtülerini harekete geçirirken, kompulsiyonlar, bu travmatik anın bireyin bugünkü yaşantısında bilinç alanına çıktığında bu dürtüler ile baş edebilmek üzere tekrarlama ediminin yerine getirilmesi sonucu bilinç alanından bu zorlantılı düşünceyi uzaklaştırma işlevini yerine getirmektedir. Her durumda obsesyon ve kompulsiyonlar bilinç alanında ortaya çıktığında, bireyin sosyal yaşantısını zorlaştırıcı bir etkiye bulunduğu aşıkardır.

Obsesyonun en iyi tanımı Schneider tarafından yapılmıştır. Ona göre obsesyon kişinin kendisini bir bilinç içeriğinden kurtaramadığı zaman ortaya çıkar. Bunlar hastanın aklından atamadığı veya aklına gelen ısrarlı düşünceler, dürtüler, imajlar, kuşklar ve korkular şeklinde olur. En sık görülen obsesyon temaları kir, bulaşma ve agresyonla ilgilidir. Obsesyonlar motor eyleme dönüştüklerinde kompulsiyon adını alırlar. Kompulsiyonlar direkt olarak oluşur. Örneğin obsesyonel bulaşma ve kirlenme korkusu kompulsif yıkanmaya neden olur (Yüksel, 1994:160-161).

DSM-IV-TR da (Diagnostic and Statical Manual of Mental Disorders, 4th Edition) obsesif- kompulsif bozukluk şu şekilde tanımlanmaktadır (Köroğlu, 2001:198-199);

Obsesyonlar:

1. Bu bozukluk sırasında kimi zaman istenmeden gelen ve uygunsuz olarak yaşanan ve belirgin anksiyete ya da sıkıntıya neden olan, yineleyici ve sürekli düşünceler, dürtüler ya da düşlemler,
2. Düşünceler, dürtüler ya da düşlemler sadece gerçek yaşam sorunları hakkında duyulan aşırı üzüntüler değildir.
3. Kişi bu düşünceleri, dürtüleri ya da düşlemlerine önem vermemeye ya da bunları baskılamaya çalışır ya da başka bir düşünce ya da eylemle bunları etkisizleştirmeye çalışır,
4. Kişi obsesyonel düşüncelerini, dürtülerini ya da düşlemlerini kendi zihninin bir ürünü olarak görür (düşünce sokulmasında olduğu gibi değildir).

Kompulsiyonlar:

1. Kişinin obsesyona bir tepki olarak ya da katı bir biçimde uygulanması gereken kurallarına göre yapmaktan kendini alıkoyamadığı yineleyici davranışlar (Örn. El yıkama, düzene koyma, kontrol etme) ya da zihinsel eylemler (Örn. Dua etme, sayı sayma, bir takım sözcükleri sessiz bir biçimde söyleyip durma),
2. Davranışlar ya da zihinsel eylemler, sıkıntıdan kurtulmaya ya da var olan sıkıntıyı azaltmaya ya da korku yaratan olay ya da durumdan korunmaya yöneliktir. Ancak bu davranışlar ya da zihinsel eylemler ya etkisizleştirilmesi ya da korunulması tasarlanan şeylerle gerçekçi bir biçimde ilişkili değildir ya da açıkça çok aşırı bir düzeydedir.

Temel Çatışmaları: Kendilerini yetersiz ve çaresiz olarak algırlarlar. Çaresizlikle ilgili bu inançları yüzünden kendilerini koruyamayacaklar diye paniğe kapılır, işlevlerini yerine getiremez hale gelirler. Sistem ve düzen üzerine odaklaşmaları, bu çaresizlik ve eksiklik ile ilgili algıları için bir ödünlemedir.

Diğerlerine Bakışları: Diğerlerini fazla rahat, sorumsuz, sadece kendileriyle uğraşan, yetersiz kişiler olarak görürler. "Mutlaka"larını diğerlerine de uygularlar. Kendilerini, kendilerinden ve diğerlerinden sorumlu olarak görürler. Kendilerinden ve diğer insanlardan beklentileri çok fazladır. Mükemmeliyetçilikleri bazen işe yarsa da genel bir yaşam stili haline geldiğinde fonksiyonel değildir. Obsesif-kompulsif kişilik, yaşamak için çalışmak yerine çalışmak için yaşar.

Temel Şemaları: Hayatta katı kurallar vardır ve bu kurallara hiç değiştirilmeden uyulmalıdır. Herhangi bir durumun ayrıntılarına inmekle hata yapma olasılığını azaltmak mümkündür. İnsanları tanımlayan yaptıkları iştir. Yaptığımız iş ne kadar iyi ise biz de o kadar iyi bir insan sayılırız. Duygular kontrol edilmelidir.

Fonksiyonel Olmayan İnançları: "Düzenli olmazsam, olan bitenle başa çıkamaz hale gelebilir, kontrolü kaybedebilirim." "Var olmak için kurallara ve düzene ihtiyacım var." "Belli bir sistemim yoksa her şey mahvolur." "Performansımdaki en küçük bir kusur bile büyüyüp, bir çığa dönüşebilir." "Eğer bu işte başarısız olursam, bir insan olarak da başarısızım demektir."

Stratejileri: "Kontrolü elde tutmalıyım." "Her şeyi mükemmel yapmalıyım." "Neyin en iyi olduğunu bilirim." "Her şey benim söylediğim şekilde yapılmalıdır." "Ayrıntılara dikkat edilmelidir." "İnsanlar mutlaka daha iyiye doğru çabalamalıdır."

Temel Korkuları: Hatalar, eksiklikler, düzensizlikler, yetersizlikler. Her şey kontrolden çıkacakmış gibi felaket beklentileri, hiçbir işi bitiremeyecekleri korkusu.

Tipik Davranışları: Kurallar, standartlar, "mutlaka"lar etrafında dönerler. Kuralları uygularken bir yandan kendi performanslarını diğer yandan da diğer kişilerin performanslarını değerlendirirler. Amaçlarına ulaşmak için kendi davranışları üzerinde maksimum kontrol kurarlar. Diğerlerini de fazlasıyla yönlendirip cezalandırıcı ve eleştirici olurlar. Kendilerine çok fazla yüklenirler.

Duyguları: Mükemmeliyetçi standartları yüzünden pişmanlıklara, hayal kırıklıklarına, kendilerini ve diğerlerini cezalandırmaya açıktırlar. Standardın altında performans beklentisi yüzünden anksiyete, gerçek ve ciddi başarısızlıklar karşısında da depresyon yaşarlar.

Obsesyonlar üç temel formda gerçekleşirler;

1. Obsesif düşünce (inatçı bir şekilde zihne sokulan, kişiyi rahatsız edici düşünceler)
2. Obsesif imaj (kişiyi rahatsız edici görsel ya da canlı yaşantılar)
3. Obsesif dürtü (kişiyi istenmeyen davranışa zorlayan dürtüler) (Baylan, 2012:2).

En yaygın görülen obsesyonlar: saldırganlık (kendine ya da başkalarına zarar verme) ve bulaşma ile ilgili olanlardır. Kişinin, sonu gelmez bir şekilde, sürekli belli konular üzerinde düşünmesi, basit gündelik olayları bile bir sonuca varamadan, kendi içinde uzun uzadıya tartışması durumuna "obsesyonel ruminasyon" denir.

Kompulsiyonlar, zihinsel eylemler olarak da karşımıza çıkabilir. Anksiyeteyi azaltmayı amaçlayan, yineleyici tarzda dua etme, otomobil plakalarını, evlerin numaralarını sayma, bazı kelimeleri belli sayılarda yineleme gibi düşünsel süreçler, zihinsel kompulsiyonlara örnek olarak verilebilir. Kompulsif davranışlar için olduğu gibi, bu tür kompulsiyonlarda da, kişi zihinsel eylemini yapmaya zorlanmakta, bunlara karşı direndiğinde ise yoğun bir anksiyete yaşamaktadır.

Obsesyon ve kompulsiyonlar sıklıkla birlikte görülür. Obsesyon ve kompulsiyonların tipik olan birlikteliklerine şu tür örnekler verilebilir. Bulaşma obsesyonları olan kişilerde, sıklıkla temizlik, özellikle de el yıkama kompulsiyonları görülür. Şüphe obsesyonları ile kontrol etme ve onay almak üzere soru sorma kompulsiyonları sıklıkla birliktedir. Şüphe obsesyonları, aynı zamanda başkalarına zarar verme korkusu olarak tanımlanan saldırganlık obsesyonlarıyla ilişkili içindedir. Ütünün prizde olup olmadığından şüphe eden bir kişinin, bir yandan da, yangın çıkması sonucu kendisi ve yakınlarının öleceğinden korkuyu içeren bir obsesyona sahip olduğu görülür. Bir hastalığa yakalanacağı korkusunu içeren somatik obsesyonları olan bir kişide ise, sıklıkla, bu korkuyla ilişkili olarak, bedenin belirli bölgelerine yönelik kontrol etme kompulsiyonları mevcuttur (Tükel, 2012:4).

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada katılımcıların karar verme stillerini ölçmek için French vd. (1993) tarafından geliştirilen Karar Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formunda 21 ifade ve Sezgisellik, Mükemmeliyetçilik, Kontrol, Kararsızlık, Bağımsız Karar Verme, Optimize Etme, Kuralcılık olmak üzere yedi alt faktör bulunmaktadır. Ölçek birbirinden bağımsız bir şekilde her iki dile de hakim olan iki çevirmen tarafından Türkçeye çevrilmiş ve 15 farklı kişiye ayrı ayrı verilerek ölçekte yer alan ifadelerin anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Kontrol işleminin ardından her iki çeviride yer alan ifadelerin karşılaştırılması yoluyla kafa karışıklığına neden olan ifadeler revize edilerek çeviriler tek bir ölçekte birleştirilmiştir. Elde edilen ölçek 50 öğrenci üzerinde bir hafta ara ile uygulanarak test-tekrar test güvenilirliği sağlanmış ve Pearson korelasyon katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin orijinalindeki 7 faktörün korunduğu görülmüştür. Ölçme aracındaki ifadeler Hiçbir zaman (1), Nadir (2), Bazen (3), Sık sık (4) ve Her zaman (5) olarak puanlandırılmaktadır.

Obsesif-Kompulsif kişilik özelliklerini belirlemek için ise orijinal formu ilk olarak Sanavio (1988) tarafından geliştirilmiş ve 60 sorudan oluşan, obsesif kompulsif özellikleri değerlendirmeye yönelik en yaygın kullanılan ölçekler arasında sayılan Pedua Envanteri baz alınmıştır. Van Open (1992) tarafından geliştirilmiş olan Padua Envanterinin uyarlanmış (PI-R) kısa formunun Obsesif-kompulsif belirtilerin dağılım ve şiddetini

değerlendirmede daha başarılı görülmesi nedeni ile çalışmada ölçeğin kısa formu kullanılmıştır (bkz. Van Oppen, 1992; Beşiroğlu vd., 2005). Kısa formun geliştirildiği ilk durumda 41 madde ve altı alt faktör ortaya çıkmıştır. Pedua Envanterinin kısa formu Van Oppen vd. (1995) tarafından 206 OKB'li vaka, 222 kaygı bozukluğu teşhisi taşıyan kişi ve 430 klinik olmayan kişi üzerinde uygulanarak 41 madde ve , I.Dürtüler, II. Yıkama, III. Kontrol, IV. Ruminasyon, V.Kesinlik (*precision*) olmak üzere altı faktörden beş faktöre güncellenerek geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmıştır (bkz. Van Oppen vd., 1995). Ölçme aracındaki ifadeler Hiçbir zaman (1), Nadir (2), Bazen (3), Sık sık (4) ve Her zaman (5) olarak puanlandırılmaktadır. Ölçeğin Türk toplumunda geçerliği ve güvenilirliği Beşiroğlu vd. (2005) tarafından incelenmiştir. Buna göre geçerlik bulgularına ulaşmak için araştırmacılar tarafından açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin orijinal formundaki gibi 6 faktör yapısına sahip olduğu belirlenmiştir. Faktörler araştırmacılar tarafından orijinal formuna bağlı kalarak, I.Düşüncelere kapılma, II. Temizlik, III. Kontrol, IV. Dürtüler, V.Kesinlik (Sayma) ve VI. Kesinlik (Tekrarlayıcı davranışlar) olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin iç güvenilirlik katsayısı olan Cronbach alfa değeri 0.95 ve test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın evreni Türkiye’de öğrenimine devam etmekte olan işletme öğrencileridir. Örneklem grubu, uygulama kolaylığı, zaman tasarrufu sağlaması ve ekonomik olması kriterleri göz önünde bulundurularak kolayda örnekleme yöntemi olarak belirlenmiş ve Aydın ilinde öğrenimine devam etmekte toplamda 317 işletme bölümü öğrencisine, hafta içi günlerde örgün ve ikinci öğretim ders saatlerini içine alan 09:00 - 22:00 saatleri arasında yüz yüze uygulanmıştır. Obsesif Kompulsif kişilik özelliklerinin karar verme sürecine olan etkilerini ortaya koymak amacı ile regresyon ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. İki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılım normal için t-testi, dağılım normal değilse Mann Whitney U-Testi, ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirinden anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise dağılım normal ise ANOVA, dağılım normal değilse Kruskal Wallis H-Testi yardımı ile incelenmiştir. Söz konusu analizler, SPSS 17 paket programından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizlerden elde edilen bulgular, literatür taramasında elde edilen bilgiler ışığında yorumlanarak çalışmaya aktarılmıştır.

Tablo 1. Araştırma modeline ilişkin değişkenler ve boyutları

DEĞİŞKEN	ALT BOYUTLARI	
Bağımlı Değişken:	Karar Süreci	Mükemmeliyetçilik Kontrol Kararsızlık Bağımsız karar verme Optimize etme Kuralcılık Sezgisellik
Bağımsız Değişken:	Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğu	Düşüncelere kapılma Temizlik Kontrol Dürtüler Kesinlik (sayma) Kesinlik (tekrarlayıcı davranışlar)

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

KOCAKULA, Özge ve ALTUNOĞLU, Ali Ender - Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğunun Karar Süreçlerine Etkisi
Araştırma modeli sonucu şu hipotezler oluşturulmuştur;

H 1: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça karar vermede mükemmeliyetçilik eğilimi artar.

H 2: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça karar vermede kontrol eğilimi azalır.

H 3: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça kararsızlık eğilimi artar.

H 4: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça bağımsız karar verme eğilimi azalır.

H 5: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça karar verme sürecinde optimize etme özelliği azalır.

H 6: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça karar vermede kuralcılık eğilimi artar.

H 7: Kişinin obsesif kompulsif özellikleri arttıkça karar vermede sezgisellik eğilimi azalır.

Araştırmada bu ölçeklerin yanında araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet ve sınıf bilgileri de sorgulanmıştır.

4. ANALİZ VE BULGULAR

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesi SPSS 17 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kullanılacak analiz yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla örneklem büyüklüğü 50’den büyük olduğu için Kolmogorov - Smirnov testi yapılmıştır (Tablo 2). Kolmogorov - Smirnov testi örneklem dağılımının normal dağılımdan farksızlığının sınıandığı bir testtir. Örneklem dağılımının normal dağılıma uygunluğu, örneklem hedef kitleyi temsil ettiği şeklinde yorumlanır ve bu durumun ölçeğin geçerliliğini desteklediği kabul edilir.

Tablo 2. Kolmogorov-Smirnov Analizi Sonuçları

Kolmogorov - Smirnov Testi	İstatistik	n	p
Karar Süreçleri Ölçeği	0,078	317	0,000
Obsesif - Kompulsif Belirtilerin Değerlendirilmesi Ölçeği	0,033	317	0,200

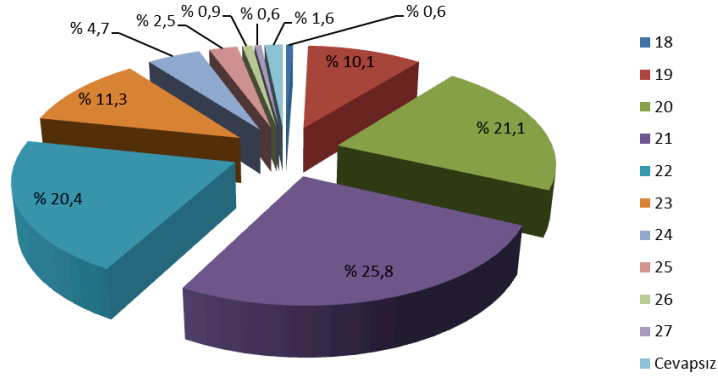
Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Obsesif - Kompulsif Belirtilerin Değerlendirilmesi Ölçeğinin $p>0,05$ olduğu için normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Analiz sonuçları Karar Süreçleri Ölçeğinin anlamlılık değeri $p<0,05$ olduğu için normal dağılım göstermemektedir.

4.1. Örneklem Grubuna İlişkin Bulgular

Örneklem grubunun yaş durumlarına göre dağılımları Şekil-1’de özetlenmiştir. Yaş ile ilgili soruyu katılımcıların % 98,1’i cevaplamış, % 1,9’u boş bırakmıştır. Tablodaki değerlerden bu soruyu cevaplayan katılımcılardan % 0,6’nın 18 , % 10,1’nin 19, % 21,5’nin 20, % 26,3’nün 21, % 20,8’nin 22, % 11,3’nün 23, % 4,7’nin 24, % 2,5’nin 25, % 0,9’nun 26 ve % 0,6’nın ise 27 yaşında olduğu anlaşılmaktadır. Farklılık analizlerinde yaş dağılımları “20 ve altı”, “21-24 aralığı” ve “25 ve üstü” olarak tanımlanarak analizlere alınmıştır.

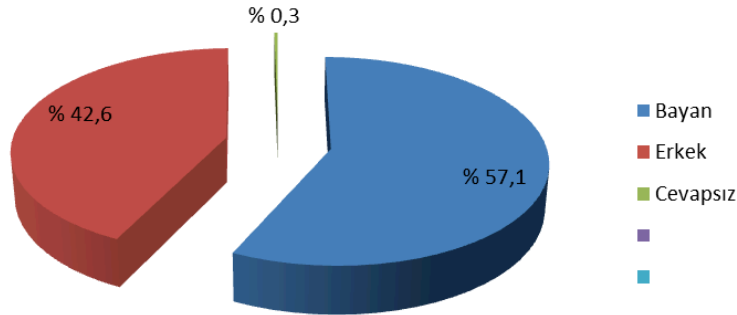
Şekil 1. Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımları Şekil-2’de özetlenmiştir. Tablodaki değerlerden bu soruyu cevaplayan öğrencilerin % 56,9’nun kadın, % 42,5’nin erkek olduğu anlaşılmaktadır. Cinsiyet durumunu cevaplamayan 2 katılımcı olduğu görülmüştür.

Şekil 2. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4.1.1. Obsesif Kompulsif Kişilik Özelliklerinin Örneklem Grubuna Göre Farklılıkları

Bu alt bölümde örneklemin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin örneklemin cinsiyet ve yaş durumlarıyla farklılıkları sırasıyla verilmiştir.

Tablo 3. Obsesif Kompulsif Özellikler Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Kadın	181	114,98	23,13	314	5,212	0,000
Erkek	135	101,6761	21,49			

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo-3 incelendiğinde analiz sonuçları, örneklemin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t=5,212$, $p<0,05$). Kadınların obsesif kompulsif özellikleri erkeklere göre daha yüksektir. Bu bulgu obsesif kompulsif özellikler ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Yaşa göre örneklemin obsesif kompulsif kişilik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo-4'te ve yaş durumuna göre ANOVA sonuçları Tablo-5'de verilmiştir.

Tablo 4. Yaşa Göre Obsesif Kompulsif Özellikler Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Yaş	N	$\bar{X}$	SS
20 ve altı	101	110,90	24,71
21-24 aralığı	198	108,83	23,13
25 ve üstü	13	105,36	18,63

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Analiz sonuçları, örneklemin obsesif kompulsif özelliklerinin örneklemin yaş durumu bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir ($F=0,455$, $p>0,01$). Başka bir ifade ile örneklemin obsesif kompulsif özellikleri örneklemin yaş düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Tablo 5. Obsesif Kompulsif Özellikler Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	503,039	2,00	251,520	0,455	0,635	
Gruplariçi	170700,332	309,00	552,428			
Toplam	2171203,371	311,00				

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Obsesif kompulsif kişilik özellikleri de yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemekle birlikte, analiz sonuçları, örneklemin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($t=5,212$, $p<0,05$). Kadınların obsesif kompulsif özellikleri erkeklere göre daha yüksektir. Bu bulgu obsesif kompulsif özellikler ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

4.2. Obsesif Kompulsif Bozukluk ve Karar Süreçlerine İlişkin Bulgular

Yapılan korelasyon ve regresyon analizleri sonucunda obsesif kompulsif bozukluk kişilik özelliklerinin derecesi ve karar süreçleri alt boyutları arasında Tablo-6'de gösterilen bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 6. Obsesif Kompulsif Belirtilerin Değerlendirilmesi Ölçeği ile Karar Süreçleri Ölçeği ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlar

	1	2	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	2.6.	2.7.
1 Obsesif Kompulsif	1,000								
2 Karar Verme	-0,024	1,000							
2.1. Mükemmeliyetçilik	,180**	,645**	1,000						
2.2. Kontrol	-,256**	,709**	,337**	1,000					
2.3. Kararsızlık	,190**	0,107	0,024	-,231**	1,000				
2.4. Bağımsız Karar Verme	0,020	,207**	-,183**	-0,034	-0,002	1,000			
2.5. Optimize Etme	-0,038	,458**	,322**	,221**	-,136*	-,113*	1,000		
2.6. Kuralcılık	-,110*	,348**	,139*	,166**	-0,081	-0,083	0,053	1,000	
2.7. Sezgisellik	0,006	,446**	,128*	,356**	-,114*	-0,027	0,067	,128*	1,000
* p<,05; ** p<,01									

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Obsesif Kompulsif belirtilerin değerlendirilmesi ölçeği ve karar sürecinde mükemmeliyetçilik boyutu arasındaki ilişki Tablo-7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Obsesif Kompulsif ve Karar Verme Süreçlerinin Mükemmeliyetçilik Boyutu Regresyon Tablosu

Model	R	R ²	F	p
Obs_Komp - KV_Mükemmeliyetçilik	0,180	0,032	10,566	0,001*
* p<,05				

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Buna göre; bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin mükemmeliyetçilik boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,180$; $p<,01$). Buna göre obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi arttıkça karar vermede mükemmeliyetçilik özelliğinin arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,03$) dikkate alındığında, karar vermedeki mükemmeliyetçiliğin toplam varyansın % 3’nün obsesif kompulsif kişilik özellikleri derecesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Obsesif kompulsif bozuklukta görülen tekrarlayıcı davranışlar, tamamen kontrolsüz yapılıyor ve herhangi bir amaç taşıyor bile olsalar, karar sürecinin doğruluğu bakımından olumlu katkıda bulunmaktadır. Araştırma bulguları, obsesif kompulsif özellikler taşıyan bireylerin, karar konusundaki mükemmeliyetçiliği %3 oranında açıkladığını gösterir niteliktedir.

Bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kontrol boyutu arasındaki ilişki Tablo-8’de verilmiştir. Buna göre;

Tablo 8. Obsesif Kompulsif ve Karar Verme Süreçlerinin Kontrol Boyutu Regresyon Tablosu

Model	R	R ²	F	p
Obs_Komp - KV_Kontrol	0,256	0,066	22,179	0,000*
* p<0,05				

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kontrol boyutu arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,256$; $p < ,01$). Buna göre obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi arttıkça karar vermede kontrol özelliğinin azaldığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2 = 0,07$) dikkate alındığında, karar vermedeki kontrolün toplam varyansın % 7'nin obsesif kompulsif kişilik özellikleri derecesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Yersiz kuruntuları ve takıntılı davranışları nedeniyle çoğu zaman gereksiz vakit kaybı yaşayan obsesif kompulsif özellikteki bireyler, bu özellikleri sonucunda çıkış noktalarını ve asıl amaçlarını unutabilmektedir. Algılarını aslen gereksinim duymadıkları ayrıntılarla dolduran söz konusu bireyler, bir benzetme yapılacak olursa ağacın dallarına odaklanmaktan dolayı kendisini görememekte, bu nedenle sık sık kontrollerini kaybetmektedirler. Özellikle mekanik süreçleri gereksinen ve kontrolün önemli olduğu organizasyonlarda, karar verici tarafından kontrolün kaybedilmiş olması ağır sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

Bireyin obsesif kompulsif kişilik özellikleri ile karar vermenin kararsızlık boyutu arasındaki ilişki Tablo-9'daki gibidir.

Tablo 9. Obsesif Kompulsif ve Karar Verme Süreçlerinin Kararsızlık Boyutu Regresyon Tablosu

Model	R	R ²	F	p
Obs_Komp - KV_Kararsızlık	0,190	0,036	11,817	0,001*
* p<0,05				

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Buna göre; bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kararsızlık boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,190$; $p < ,01$). Buna göre obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi arttıkça karar vermede kararsızlık özelliğinin arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2 = 0,04$) dikkate alındığında, karar vermedeki kararsızlığın toplam varyansın %4'ünün obsesif kompulsif kişilik özellikleri derecesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Obsesif kompulsif özelliğin karar süreci bakımından doğuracağı sonuçların, karar vermenin kontrol ve kararsızlık boyutları bakımından birbirinin zıddı olması beklenir. Zira bu süreçte ayrıntılara takılarak kontrolünü kaybeden birey, algısını yönlendiren pek çok unsur neticesinde doğru düşünemeyerek kararsızlık yaşar. Ulaştığımız bulgular ışığında, yaşanan kararsızlıkların %4'ünün obsesif kompulsif özellikler ile açıklanabileceği yorumunu yapmak doğru olacaktır.

Bireyin obsesif kompulsif kişilik özellikleri ile karar vermenin kuralcılık boyutu arasındaki ilişki Tablo-10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Obsesif Kompulsif ve Karar Verme Süreçlerinin Kuralcılık Boyutu Regresyon Tablosu

Model	R	R ²	F	p
Obs_Komp - KV_Kuralcılık	0,110	0,012	3,893	0,049*
* p<0,05				

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Buna göre; bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kuralcılık boyutu arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,110$; $p < ,05$). Buna göre obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi arttıkça karar vermede kuralcılık özelliğinin azaldığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2 = 0,01$) dikkate alındığında, karar vermedeki kuralcılığın toplam varyansın %1'inin obsesif kompulsif kişilik özellikleri derecesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Obsesif kompulsif özelliklerin kontrol ve kuralcılık boyutları arasında birbirine oldukça yakın bir ilişki vardır. İstemediği takıntılarından dolayı gündelik süreçlerde dahi kontrolünü kaybeden birey, karar verme sürecinde kuralcı davranmak istese bile, var olan takıntıları bu kuralları izlemesine olanak tanımayacaktır. Araştırmadan elde edilen bulgular, obsesif kompulsif özelliklerin karar verme sürecinde kuralcı davranmayı engellediğini doğrular niteliktedir.

5. TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre, kadınların obsesif kompulsif özelliklerinin genele bakıldığında erkeklere oranla daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bu alanda daha önce yapılan çalışmalar obsesif kompulsif kişilik bozukluğundaki fenotipik özelliklerin cinsiyet faktörü tarafından büyük ölçüde farklılaştırıldığını ortaya koymaktadır (bkz. Cherian vd, 2014; Mathis vd. 2011; Lochner vd., 2004). Buna göre, obsesif kompulsif kişilik bozukluğunun kimi alt faktörleri erkeklerde daha sık görülüyorken kimi alt faktörlerin kadınlarda görülme sıklığı daha fazladır. Obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin cinsiyete göre heterojenlik gösterdiğini ortaya koyan bu çalışmaların yanı sıra literatürde cinsiyete göre anlamlı bir farkın bulunmadığını ortaya koyan çalışmalar da vardır (bkz. Lochner ve Stein, 2001; Beşiroğlu, 2005). Araştırmacılar, cinsiyet değişkenin OKB özelliklerinin ayrışmasında yordayıcı olup olmadığının anlaşılması için daha fazla araştırma yapılması gerektiği görüşünü paylaşmaktadırlar.

Analiz sonuçları, örneklemin obsesif kompulsif özelliklerinin örneklemin yaş durumu bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Bulgular, Cavedini vd. (2002) tarafından yapılan araştırma sonucunda demografik özelliklerin OKB'li vakalarda karar verme üzerinde herhangi bir etkiye bulunmadığı yönündeki bulguyu destekler niteliktedir. Araştırmacılar yaş değişkeninin tek başına OKB özelliklerini açıklamada yetersiz kalacağını, bunun yerine hastalığın epidemolojisine bakılarak ailenin geçmişinde benzer bir vakanın bulunup bulunmadığına veya vakalardaki kişisel tarihin belirli dönemlere odaklanması gerektiğine işaret etmektedir (bkz. Rasmussen vd., 1986; Flament vd., 1988; Ruscio vd., 2010).

Obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin mükemmeliyetçilik boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin varlığı araştırma sonuçlarıncı buğulanmıştır. Kuramsal çalışmalarda sıklıkla böyle bir ilişkinin varlığı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra klinik olmayan vakalarda obsesif kompulsif kişilik özellikleri ile mükemmeliyetçilik boyutu arasında pozitif ve anlamlı ilişki olduğu desteklenmektedir (Frost ve Steketee, 1997). Bunun yanı sıra Katherine vd. (2005) yapmış oldukları araştırmada klinik olmayan vakalar ile klinik OKB vakalarına ait mükemmeliyetçilik düzeylerini karşılaştırarak, mükemmeliyetçilik düzeyinin klinik vakalarda çok daha yüksek olduğunu bulgulanmışlardır. Yapılan pek çok araştırmada, benzer bulgular desteklenmektedir (bkz. Rhéaume vd., 1995; Frost ve Steketee, 1997; Frost ve DiBartolo, 2002; Halmi vd., 2005).

Obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kontrol boyutu arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bununla ilgili literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması, analizden çıkan bulguları yorumlamayı zorlaştırıyor olsa da obsesif kompulsif özellikler ile karar verme sürecindeki kontrol eğilimi arasında bir ilişkinin bulunması kuramsal yazına dayanarak bize yorumlama imkanı tanımaktadır. Obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin önemli bir kısmını oluşturan ruminasyon boyutu,

öznenin aynı eylem ya da düşünce üzerinde sık tekrarlamalara düşmesi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yönetimin fonksiyonlarından biri olan kontrolün tanımı esasında klinik olmayan anlamı ile ruminasyona paralel bir seyir izlemektedir. İkisi arasındaki ayrımsal boyut, takip ettikleri işlemsel basamaklar bakımından tanımlanabilir. Yönetimsel karar verme sürecinde kontrol nispeten lineer bir sürecin en son basamağında bulunmaktayken, obsesif kompulsif kişilik bunu döngüsel bir sürecin içinde bitimsiz olarak tekrar etmektedir. Dolayısıyla yönetimsel karar süreçlerinde OKB düzeyi ile kontrol boyutu arasında negatif yönlü bir ilişkinin varlığı, karar verme sürecinin son basamağı olan kontrol boyutu, obsesif kompulsif özellikler gösteren birey tarafından üstlenildiğinde döngüsel bir sürecin içerisinde erimiş olması nedeniyle gözlemlenmiştir şeklinde yorumlamak yanlış olmayacaktır.

Araştırma sonuçlarına göre, bireyin obsesif kompulsif kişilik özelliklerinin derecesi ile karar vermenin kararsızlık boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Obsesif Kompulsif kişilik bozukluğunda klinik ve klinik olmayan vakalar üzerinde gerçekleştirilen önceki çalışmalar kararsızlığın OKB'nin en sık sözü edilen semptomlarından biri olduğunu söylemektedir (bkz. Frost ve Shows, 1993; Rassin ve Murris, 2005).

SONUÇ

Obsesif kompulsif kişiliğin temel özelliği, önceden belirlenmiş standart ve normlara karşı aşırı hassasiyet geliştirerek bunlara uyulması konusunda uç bir çaba harcamaları, mevcut düzeni korumaya yönelik kuralcılıkla, mükemmeliyetçi yaklaşım geliştirmeleridir. Bu kişilikteki birey, yöneticilik vasıfları gelişmemiş, inisiyatif almaktan çekinen, bir vizyon geliştirip peşinden gidemeyecek denli başkalarının güdümüne bağımlı özellikler gösterir. Her ne kadar obsesif kompulsif kişilikteki bireylerin, yüksek ego idealleri, kontrol dürtüleri ve mükemmeliyetçilik yönelimleri ortak olsa da; ikisinin altında yatan değişkenler çok farklı öğrenimsel süreçler tarafından şekillendirilmiş ve bu nedenle sonuçları bakımından farklı durumları ortaya çıkarmaktadır. Obsesif kompulsif kişilikte mevcut olan takıntı ve tekrarlayıcı davranışlar, mükemmeli arama gayretinin bir sonucudur.

Obsesif kompulsif kişiliğin sahip olduğu düşüncelere kapılma, kontrolü sağlama, kesinlik gibi dürtüler karar sürecinde de benzer görünümle ortaya çıkacaktır. Burada önemli olan husus; karar ortamının değişkenleri ve organizasyonun faaliyet gösterdiği yapının ne tür özellikler taşıdığıdır. Öncelikle şunu belirtmekte fayda var ki; obsesif kompulsif birey bütünü görme yetisinden yoksun olması nedeniyle durum analizi yapma yeterliliğinde değildir. Henüz karar sürecinin başında, sağlıklı bir değerlendirme yapamayarak amaçları net bir şekilde ortaya koyamayan birey, sürecin sonraki aşamalarına geçme ve bu süreci yürütme konusunda başarısız olacaktır. Daha önce de değinildiği üzere, söz konusu kişilik, ağacın dallarına odaklanarak bütünü göremeyen bir durumda tasvir edilmişti. Bu durum, karar çevresinin sayısız değişkenine ve uyarıcısına karşı aşırı titizlik ve detaycılıkla yaklaşan bireyin, karar hakkında bir düşünce geliştirmeden ayrıntılarda boğulmasıyla sonuçlanır. Demek oluyor ki, obsesif kompulsif kişiliğin karar sürecinde karşılaşacağımız en temel problem, kararın herhangi bir sürecine ilişkin bir yargı oluşturmama ve dolayısıyla kararsızlıktır.

Obsesif kompulsif bireyin, içtepsisel dürtü olarak içinde barındırdığı kontrol örüntüsü; amaç olarak karar sürecindeki kontrolle özdeşleştirilse dahi, birey bunu sağlamakta başarısız olacaktır. Bunun temel nedeni, alternatiflerin çokluğu karşısında, bireyin bir değerlendirme yapmak konusunda yetersiz kalmasının ötesinde, bu alternatifler arasında sürekli olarak gelgitler yaşaması; sürecin çok boyutlu değişkenler tarafından etkilenmesi durumunda, bu değişkenlerin mikro alt faktörlerine dek inerek, boyuta ilişkin en küçük parçayı dahi sürece eklemek istemesi ve bunların sonucu olarak süreç üzerindeki kontrolünü tamamen kaybetmesidir.

Obsesif kompulsif kişilik özellikleri gösteren bireylerde, önceden belirlenmiş kurallara uyma konusunda esnek olmayan katı bir tutum vardır. Bunun beraberinde getirdiği en büyük tehlike, değişim hızının çok yüksek olduğu sektörlerde kendini gösterecektir. Referans bir nokta baz alınarak, geçmiş tarihte, o durumun gereklerine göre belirlenmiş olan kurallar, örgütsel çevrenin ve karar ortamı unsurlarının ani değişimiyle, başka bir referans noktası baz alınarak karar verici tarafından yeniden belirlenmek durumundadır. İnisiyatif kullanmak konusunda yetersiz kalan ve başkalarının ön görüşü olmadan kendine bir doğrultu belirleyemeyen bu kişilik, yeni duruma uygun süreçler geliştirme konusunda başarısız olacaktır.

Tüm bunlara rağmen, işi konusunda gösterdiği düşkünlük ve azmiyle, obsesif kompulsif birey, karar sürecinin oldukça basite indirgendiği, verilecek kararın herhangi bir riski barındırmadığı, karar sürecinin mekanik temeller ve önceden belirlenmiş prosedürler zemininde yürütüldüğü, karar değişkeninin sayıca çok olmadığı ve kararın örgütün bütününe bağlayıcılığının bulunmadığı durumlarda, başarı gösterebilir.

Organizasyon, organik yapıda faaliyet gösteren, dinamik çevre koşulları ve rekabetçi faktörlerin yoğun olduğu, öğrenen organizasyon modelini benimsemiş, birim teknoloji kullanımı ve otomasyonun az olduğu yapıda faaliyet gösteriyor; iş modeli, ürün, süreç innovasyonları, yapısal innovasyonlar ve düzen bozucu stratejik innovasyonlar anlamında, yenilikçi ve değişime açık bir karakteri sahipleniyorsa, obsesif kompulsif birey, hızla değişen süreçler karşısında hareketsiz kalarak doğal bir biçimde sürecin dışına itilecektir. Bununla birlikte, önceden tanımlanmış süreçlerin dışında bir alanda yeni bir süreç tanımlaması yapılması gereken ve bu anlamda informal olan; yapılandırılmamış kararların sürecin belirleyicisi olduğu sistemlerde; lider ve yöneticilerin içgörü ve sezgilerine ihtiyaç duyulur. Obsesif kompulsif kişiliğin içgöründen yoksun olması ve sezgileriyle hareket edemiyor oluşu, bireyin üst yönetim kademelerinde bulunması halinde organizasyonun bütünü için büyük bir sorun teşkil eder.

Şayet obsesif kompulsif özellikler gösteren birey, bürokrasinin fazla olduğu, hiyerarşinin katı kurallarla belirlendiği, merkezileşme derecesinin yüksek olduğu, mekanik yapıda kitle üretimi yapan, formalleşme derecesinin yüksek, rutin işlerin ağırlıkta olduğu, genelde statik çevre koşullarında faaliyet gösteren ve rekabet düzeyinin düşük olduğu yapılarda görev alıyorsa, özellikle alt ve orta kademe yönetici pozisyonları onun için uygundur. Operasyon kontrol personeli gibi görevler, bu bireyler için oldukça uygundur.

Araştırmanın sonuçları bakımından değerlendirildiğinde; özellikle yönetim alanyazınında bu konuda verilen ilk çalışma olması ve obsesif kompulsif kişilik özellikleri ile karar verme süreci ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koyması bakımından, daha sonra bu konuda çalışmak isteyen araştırmacılar açısından öncü bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Mevcut araştırmanın en önemli kısıtlarından biri, kolayda örnekleme yöntemine başvurmuş olmasıdır. İzleyen çalışmalarda, araştırmada kullanılmış olan Pedua Envanterinin Türkçeye uyarlanmış kısa formunun tesadüfî örnekleme yöntemi ile uygulanması, sonuçların karşılaştırılabilirliği bakımından literatüre önemli bir avantaj sağlayacaktır. Yine kolayda örnekleme yönteminin kullanılmış olmasının bir uzantısı olarak, anket formları Aydın ilinde öğrenimine devam etmekte olan işletme öğrencileri olarak saptanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları kuramsal yazına önemli bir katkı sunuyor olsa da izleyen araştırmalarda çalışan ve yöneticilerin OKB düzeyleri ile karar verme performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi, özellikle araştırmanın yöneticilere ve çalışanlara dönük çıktıları üretebilmesi bakımından önemli olacaktır. Araştırmanın sınırlılıklarından bir diğeri, karar verme gibi çok karmaşık bir sürecin nicel ölçün tekniklerinden olan anket ile anlaşılma çalışılmış olmasıdır. Bundan dolayı izleyen araştırmalarda karar araştırma metodunun kullanılması, kişilik özellikleri ve karar verme arasındaki ilişkinin anlaşılması bakımından daha somut veriler sağlayabilecektir.

Yönetim yazınında karar verme süreci, karar verme stilleri ve karar performansı konusunda bugüne dek sayısız çalışma verildiği görülmektedir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunda gözlemlenen önkabul, karar vericinin tamamen sağlıklı bir kişiliğe sahip olduğu yönündedir. Oysa kişilik bozukluklarının tanı kriterlerinde sıralanan özelliklerin tamamı olmasa da bir kısmı gündelik hayatta pek çoğumuzun sergilediği davranış kalıpları ile örtüşmektedir. Bu kriterlerin tamamını tutarlı ve süreklilik arz eden bir biçimde taşıyan klinik vakaları bir tarafa bırakacak olursak, toplumda yaşayan insanların büyük çoğunluğunda sıklıkla bu kriterlere rastlandığı gözlemlenmektedir. Karar verme sürecinin dikkat kesilmediğimiz bu 'öteki' boyutu, karar vericinin toksik bir kişiliğe sahip olduğu durumlarda alınan kararın örgütün bütünü açısından ne gibi sonuçlar doğuracağının anlaşılması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı, kişilik bozuklukları ile karar verme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, bu alandaki boşluğu doldurarak gerek yöneticiler gerekse kuramcılar açısından henüz yeterince anlaşılmamış ve karanlıkta kalmış olan önemli noktaların aydınlatılmasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- ACKER, Felix (2008), "New Findings On Unconscious Versus Conscious Thought in Decision Making: Additional Empirical Data And Meta-Analysis", **Judgment and Decision Making**, S.3(4), ss.292-303.
- BAYALAN, Yusuf (2012), "Obsesif Kompulsif Bozukluk", **Elektronik Makale**, (<http://yusufbayalan.com/obsesif-kompulsif-bozukluk/>) (Erişim tarihi: 06.10.2017).
- BAYAR, Reha ve YAVUZ, Mesut (2008), "Obsesif Kompulsif Bozukluk", **Türkiye'de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar** (Ed. Müfit Uğur, İbrahim Balcıoğlu, Neşe Kocabaşoğlu), İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi, İstanbul, ss.185-192.

- KOCAKULA, Özge ve ALTUNOĞLU, Ali Ender - Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğunun Karar Süreçlerine Etkisi BAYRAKTAR, Erhan (1997), "*Obsesif Kompulsif Bozukluk*", **Psikiyatri Dünyası Dergisi**, S.1, ss.25-32.
- BEŞİROĞLU, Lütfullah, AĞARGÜN, Mehmet Yücel, BOYSAN, Murat, ERYONUCU, Buket, GÜLEÇ, Mustafa ve SELVİ, Yavuz (2005), "*Obsesif - Kompulsif Belirtilerin Değerlendirilmesi:Padua Envanteri'nin Türk Toplumunda Geçerlik Ve Güvenilirliği*", **Türk Psikiyatri Dergisi**, S.16(3), ss.179-189.
- CAVEDINI, Paolo, RIBOLDI, Giovanna, D'ANNUCCI Arcangela, BELOTTI, Patrizia, CISIMA, Michele ve BELLODI, Laura (2002), "*Decision-Making Heterogeneity in Obsessive-Compulsive Disorder:Ventromedial Prefrontal Cortex Function Predicts Different Treatment Outcomes*", **Neuropsychologia**, S.40(2), ss.205-211.
- CHERIAN, Anish V., NARAYANASWAMY, Janardhanan C., VISWANATH, Biju, GURU, Nishi, GEORGE, Cilna M., MATH, Suresh Bada, KANDAVEL, Thennarasu ve REDDY, Y. C. Janardhan (2014), "*Gender Differences in Obsessive-Compulsive Disorder: Findings From A Large Indian Sample*", **Asian Journal of Psychiatry**, S.9, ss.17-21.
- DIJKSTERHUIS, Ap (2004), "*Think Different: The Merits of Unconscious Thought in Preference Development and Decision Making*", **Journal of Personality and Social Psychology**, S.87(5), ss.586-598.
- EKEMAN, E. Deniz (1988), "*Örgütlerde Karar Vermenin Davranışsal Açidan İncelenmesi*", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- FLAMENT, Martine F., WHITAKER, Agnes, RAPOPORT, Judith L., DAVIES, Mark, ZAREMBABERG, Carol, KALIKOW, Kevin, SCEERY, Walter ve SHAFFER, David (1988), "*Obsessive Compulsive Disorder in Adolescence: An Epidemiological Study*", **Journal of the American Academy of Child And Adolescent Psychiatry**, S.27(6), ss.764-771.
- FRENCH, Davina J., WEST, R. J., ELANDER, James ve WILDING, John Martin (1993), "*Decision-Making Style, Driving Style, And Self-Reported Involvement in Road Traffic Accidents*", **Ergonomics**, S.36(6), ss.627-444.
- FROST, Randy O. ve SHOWS, Deanna L. (1993), "*The Nature And Measurement Of Compulsive Indecisiveness*", **Behaviour Research and Therapy**, S.31(7), ss.683-692, IN1-IN2
- FROST, Randy O. ve STEKETEE, Gail (1997), "*Perfectionism in Obsessive-Compulsive Disorder Patients*", **Behaviour Research and Therapy**, S.35(4), ss.291-296.
- FROST, Randy O. ve DiBARTOLO, Patricia Marten (2002), "*Perfectionism, Anxiety, And Obsessive-Compulsive Disorder*", **Perfectionism: Theory, Research, And Treatment** (Ed. G. L. Flet - P. L. Hewitt), American Psychological Association Published, Washington, DC (USA), ss.341-371.
- GAO, Jie, ZHANG, Cheng, WANG, Ke ve BA, Sulin (2012), "*Understanding Online Purchase Decision Making: The Effects Of Unconscious Thought, Information Quality, And Information Quantity*", **Decision Support Systems**, S.53(4), ss.772-781.
- GIBSON, James L., IVANCEVICH, John M. ve DONNELLY, James, H. (2012), **Organizations Behavior Structure, Processes**, McGraw-Hill, Boston, 13th Edition.
- HALİS, Muhsin (2002), "*Karar Verme Eyleminin Davranışsal Temelleri - Görgül Bir Uygulama*", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.14, ss.49-64.
- HALMI, Katherine A. ; Tozzi, Federica ; Thornton, Laura M. ; Crow, Scott ; Fichter, Manfred M. ; Kaplan, Allan S. ; Keel, Pamela ; Klump, Kelly L. ; Lilenfeld, Lisa R. ; Mitchell, James E. ; Plotnicov, Katherine H. ; Pollice, Christine ; Rotondo, Alessandro ; Strober, Michael ; Woodside, D. Blake ; Berrettini, Wade H. ; Kaye, Walter H. ; Bulik, Cynthia M. (2005), "*The Relation Among Perfectionism, Obsessive - Compulsive Personality Disorder And Obsessive - Compulsive Disorder in Individuals With Eating Disorders*", **Eating Disorders**, S.38(4), ss.371-374.
- KOÇEL, Tamer (2010), **İşletme Yöneticiliği**, Beta Yayınları, İstanbul.
- KÖROĞLU, Ertuğrul (2004), **Psikozonoloji**, HYB Yayıncılık, İstanbul.
- LAWRENCE, Natalia S.,WOODERSON, Sarah, MATAIX-COLS, David, DAVID, Rhodri,SPECKENS, Anne ve PHILLIPS, Mary L. (2006), "*Decision Making And Set Shifting Impairments Are Associated With*

- Distinct Symptom Dimensions in Obsessive - Compulsive Disorder*", **Neuropsychology**, S.20(4), ss.409-419.
- LEE, David, NEWMAN, Philip ve PRICE, Robert (1999), **Decision Making in Organisations**, Pearson Education Limited Published, England.
- LOCHNER, Christine ve STEIN, Dan J. (2001), "*Gender in Obsessive - Compulsive Disorder And Obsessive - Compulsive Spectrum Disorders*", **Archives of Women's Mental Health**, S.4(1), ss.19-26.
- LOCHNER, Hemmings Sian M. J. ve KINNEAR, Craig J., MOOLMAN-SMOOK, Johanna C., CORFIELD, Valerie A., KNOWLES, James A., NIEHAUS, Dana J. H. ve STEIN, Dan J. (2004), **Gender in Obsessive-Compulsive Disorder: Clinical And Genetic Findings**, **European Neuropsychopharmacology** Mrch 2004 Vol.14, Issue 2, Pages 105-113
- MATHIS, Maria Alice, ALVARENGA, Pedro de, FUNARO, Guilherme, TORRESAN, Ricardo Cezar, MORAES, Ivanil, TORRES, Albina Rodrigues, ZILBERMAN, Monica L. ve HOUNIE, Ana Gabriela (2011), "*Gender Differences In Obsessive - Compulsive Disorder: A Literature Review*", **Revista Brasileira de Psiquiatria**, S.33(4), ss.390-399.
- NEWELL, Ben R. ve SHANKS, David R. (2014), "*Unconscious Influences On Decision Making: A Critical Review*", **Behavioral and Brain Sciences**, S.37(1), ss.1-61.
- NOONE, Joanne (2002), "*Concept Analysis of Decision Making*", **Nusing Forum**, S.37(3), ss.21-32.
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (2018), "*Obsession*", **E-Sözlük**, <https://www.etymonline.com/word/obsession> (Erişim Tarihi: 19.07.2018).
- PLOUS, Scott (1993), **The Psychology Of Judgment And Decision Making**, McGraw-Hill Proceedings, New York (USA).
- RASMUSSEN, Steven A. ve TSUANG, Ming T. (1986), "*Clinical Characteristics And Family History in DSM-III Obsessive - Compulsive Disorder*", **The American Journal of Psychiatry**, S.143(3), ss.317-322.
- RASSIN, Eric ve MURIS, Peter (2005), "*To Be Or Not To Be... Indecisive: Gender Differences, Correlations With Obsessive - Compulsive Complaints, And Behavioural Manifestation*", **Personality and Individual Differences**, S.38(5), ss.1175-1181.
- REY, Arnaud, GOLDSTEIN, Ryan M., PERRUCHET, Pierre (2009), "*Does Unconscious Thought Improve Complex Decision Making?*", **Psychological Research**, S.73(3), ss.372-379.
- RHÉAUME, Josée, FREESTON, Mark H., DUGAS, Michel J., LETARTE, Hélène ve LADOUCEUR, Robert (1995), "*Perfectionism, Responsibility And Obsessive - Compulsive Symptoms*", **Behaviour Research and Therapy**, S.33(7), ss.785-794.
- ROLLINSON, Derek (2002), **Organizational Behavior And Analysis An Integrated Approach**, Pearson Education Ltd., Essex, Second Edition.
- RUSCIO Ayelet Meron, STEIN, Dan J., CHIU, Wai Tat ve KESSLER, Ronald C. (2010), "*The Epidemiology Of Obsessive - Compulsive Disorder in the National Comorbidity Survey Replication*", **Molecular Psychiatry**, S.15, ss.53-63.
- SANAVIO, Ezio (1988), "*Obsessions And Compulsions: The Padua Inventory*", **Behaviour Research and Therapy**, S.26(2), ss.169-177.
- TAYLOR, John B. (1998), **Economics**, Houghton Mifflin, Boston (USA).
- TEKİN, Ömer A. ve EHTİYAR, Rüya (2010), "*Yönetimde Karar Verme: Batı Antalya Bölgesindeki Beş Yıldızlı Otellerde Çalışan Farklı Departman Yöneticilerinin Karar Verme Stilleri Üzerine Bir Araştırma*", **Journal of Yasar University**, S.20(5), ss.3394- 3414.
- TOLIN, David F., ABRAMOWITZ, Jonathan, BRIDIGI, Bartholomew D. ve FOA, Edna B. (2003), "*Intolerance Of Uncertainty in Obsessive - Compulsive Disorder*", **Journal of Anxiety Disorders**, S.17(2), ss.233-242.
- TPD - TÜRK PSIKİYATRI DERNEĞİ (2018), "*Obsesif - Kompulsif Bozukluk*", **E-Makale**, <http://www.psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/29/obsesif-kompulsif-bozukluk> (Erişim Tarihi: 18.07.2018).

- KOCAKULA, Özge ve ALTUNOĞLU, Ali Ender - Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğunun Karar Süreçlerine Etkisi
- TURAL, Necla K. (1988), "*Rasyonel Karar Kuramı ve Eğitim Yönetiminde Uygulaması*", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, S.21(1), ss.497-508.
- TÜKEL, Raşit (2012), "*Obsesif Kompulsif Bozuklukta Bilişsel İşlevler*", **Türkiye Klinikleri J Psychiatry - Special Topics**, S.5, ss.43-48.
- VAN OPPEN, Patricia (1992), "*Obsessions And Compulsions: Dimensional Structure, Reliability, Convergent And Divergent Validity Of The Padua Inventory*", **Behaviour Research And Therapy**, S.30(6), ss.631-637.
- VAN OPPEN, Patricia, HOEKSTRA, Rense J. ve EMMELKAMP, Paul M. (1995), "*The Structure Of Obsessive - Compulsive Symptoms*", **Behaviour Research and Therapy**, S.33(1), ss.15-23.
- VON NEUMANN, John and MORGENSTERN, Oskar (1947), **Theory Of Games And Economic Behavior**, Princeton University Press, Princeton NJ.
- WIKIPEDIA.ORG WEB SAYFASI (2017), "*Takıntı*", **E-Sözlük**, <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Takıntı> (Erişim Tarihi: 06.10.2017).
- YAŞLIOĞLU, Murat M. (2007), "*Karar Verme Sürecinde Eğilimler Ve Bir Araştırma*", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YÜKSEL, Nevzat (1994), **Ruhsal Hastalıklar**, Hatipoğlu Yayınları, Ankara.